

valeriana genocmpt was. Dese be
uall carpasius synē stathalder dat
hey cyriacus mit synē gesellen hies
offeren. off dat he sy mit swaren pij
nen lies doeden. ind dae hinc he Cy
riacus vp. ynd dede ym heis gesode
pech vp syn hoesse ghesien. Ind dae
er nae dede he Cyriacus mit synen
gesellen ontwoeffden. in dē jair vns
heren. ccc. Ind dae Carpasius had
de vercreeghen Cyriacus huys. vp
eyn tyt zo heen ynde zo schande
der kerste. soe bade he in der stat dair
Cyriacus plach doeffen. ynde hiele
eyn weertschafft mit .xix. gesellen.
yn sy stormen alle haestelich. ind vā
der tyt aen. soe sloes men dat bade
ynde dye heyden begonden dye ker
sten zo eeren ynd zo vruchten.

**Dye legend van dem
hyllyghen merteler
sent Laurentius. .:**

Dent Laurenti
us der mereler ynd diae
ken was gebacē vy his
paniē. ind sent Sixtus
der pays der braecht yn zo romen.
Wāt als johannes beletē beschuift
Als sixtus in hispanien comē was.
soe vant he daer twee junghele
laurencius ynd vincencius syn ne
uen die seer woessch yn ruchtich wa
ren van seden. ynde in alkem dat sy
deden manierlich ynd loeuelich. in
de he braecht sy mit yem zo romen.
Ind sent laurencius bleeff mit ym
zo romen. Mer vincencius syn ne
ue keert weder zo hispaniē. ind dair
eyndet he syn leuen mit eyntre glori
osen martelien. Dese meynynghē
des vurgenoemten meisters is cō
trarie. in wedstaet die tyt vā eijer
beyder martelien. Wāt laurencius
wart gedoit ynd dem keiser decius
in vincencius in synre jonckheit vn
der dacianus in dioclecianus. Ind
tusschē decius in dioclecianus warē
wail. xl. jair. in daer warē. vij. keiser
tusschē. in dae enmochte vincē
cius niet jonck hain geweest.
Sēt sixtus ordinerde lauren
ciū syn archidiackē. Zo dē zyde
soe naemē an sich dē kerste ghe
loeuē dē keiser philippus ynd
syn soen dē ouch philippus hies
in sy verhuuen seer die hilige
kyrch. Dese philippus was dē
eyrst keiser dē kerste ghelouē
an sich nā. In origenes befert
yn ydoch so lest mē dat yn pō
cius keerde. Dese keiser regni
erde in dē dusenste jair nae dē
dat romen gebuwet wart. vp
dat. dat dat dusenste jair solt e

billiker gegeten werden xpus da
 den affgode. In die dusenste jaar vi
 erden dye va romē mit groissen spe
 elen ynd mit veel andere vroelichey
 de. Dese Philippus der keyser had
 de eynē ritter der Decius hies d seer
 streng ynd vernoempt was in wae
 penē ynd in den stryden. Inde als
 in den seluen tyden welsch lant we
 derspanich was den van romen. soe
 seynde der keyser decius mit eynem
 groissen heer. om dat he dye va wel
 sche landt solde weder bringē vnd
 dat roemische rijck. Dese decius vo
 ijt enwech. ynd alle dynghe gunghe
 ym gelucklich an die hant. in als he
 genlich verwyminghe gehad had
 de. soe keerde he weder zo rome. Dae
 der keyser herde dat hey quaem. soe
 wolde he ym noch meer eer an doen
 ynd reede ym zo gemuete bis zo ve
 roma. Mer dye quaden soe men ym
 meer eer doet. soe sy houerdiger wer
 den. daerom soe waert Decius soe
 houerdich. dat he nae dem keyserijck
 stont. ynd gedacht nae syns herē do
 it. Ind dae der keyser in synē pau
 luyt lach ynde slieff vp synē bedde.
 soe ghinc Decius all heimlich in
 dye pauluyt. ynd stach ym dye kele
 aff. Ind he goch an sich dat heer dat
 mit dem keyser komen was mit bede
 ynd mit ghelde. ynd mit ghiffcē ym
 mit keloeffde. ynde trouwet sich zo
 rome wart. Dae die herde philip
 pus des keyfers soen. so wart he seer
 verueert. In all syns vaders schatz
 als Sicardus schrijft in synre chro
 nicken beualt he sent Sixtus ynde
 sent Laurencius zo verwaren. ind
 weer yt sach dat he gedoit worde va
 Decius. dat sy dan den schatz den
 kyrchen ynd den armen geue solde

Dyt enfall nyemāt verwonderen
 dat der schatz den sent Laurencius
 om deylde nyet geheffen is des key
 sers schatz. mer der kyrchen schatz.
 Wat yt mocht wail syn dat he myt
 des keyfers schatz ouch viss gaff ert
 lighen schatz der der kyrchen zo be
 herde. Dff daerom noempt men yt
 eyn schatz der kyrchen. Want by
 auenturen Philippus hadde gela
 issen den schatz dat men yn der kyr
 chen ynde den armen deylet solde.
 Hier nae vlue philippus ynd ver
 barge sich vut Decius. Ind als de
 cius zo rome wart reet. soe quam
 dye senatoirschafft ym zo gemuete
 ynd bestedichten ym in dem keyser/
 rijck. Ind vp dat dat men niet mei
 nen solde dat Decius synen heren
 schelcklich ynd mit verrederie ver
 moer hadde. mer om des kerste ghe
 loene wille. soe begonde he seer vore
 delich dye kersten vervolghē. In he
 gebot dat men sy sonder all barn
 herticheyt dode solde. In deser ver
 volginghe worden menich dusent
 merreler gedoit. ind vnder deser me
 niche so wart ouch Philippus des
 keyfers soen gedoidet. Dae nae de
 de Decius vnderuecht wair syns
 herē schatz were. ind mē braecht sy
 tus vut yn als eyn d xpus aenbe/
 det. ynd d ouch wail wiste wair der
 schatz were. Dae dede he ym in ein
 kercker legghē. ynd daer soe langhe
 quellen ynd pijnighē. dat he xpus
 solde leuē ynd den schatz wijsen.
 Ind Laurencius volghede ym nae
 ynde rieff. Vader. Waer gheest du
 sonder dynē soen. D hylliche pries
 ter waer gheest du sonder dynē dien
 re Du enplaghes nummermeer of
 ferhande zo offeren sonder dienre

wat misghaghet dyr in myr. **Hays**
du mich ongetrouwe gevondē. vnder
soiche ynde proeue off du eyne
onstaijberlichen ynd bequeme di-
enre verloren hanes. dem du beuae/
len hais die vndeelingē des bloids
des heren. **Sixtus** antworde yem.
D myn lieue soē ich en lais dich ni-
er. noch en verstoēs dich. **M**er du sa-
ls groisser pijnē ynde weedaghe lij-
den vñ xpūs ghelouē. **W**ant wy
ontfanghē als alde lude klyne pij-
ne. mer du bis waerdē eyn eerlicher
verwynninghe van den tyrannen.
vñ dat du jonck ynd starck bist. in
de nae dryen daghen. soe salt du di-
acken volghen myr priester. **I**nde
Sixtus gaff yem alle den schatz d
hylligher kyrchen. ynde gebou yem
dat he yt den armen ynd der kyrchē
geuen solde. **I**nde alsus ghinc lau-
rencius nacht in dach yñ soichte vlij-
siche dye armen. ynd gaff eynē yghē
lichen als syn noitdurft behouede.
Ind he quam zo eynre weduen hu-
ys die veel kersten in eijre huys had-
de verborghen. ynd sy hadde langh
francē geweest in dem hoesse. **I**nde
sent laurencius leyde syn hant vp
yr hoesse. ynd all yr francheit ver-
ghinc yr. **I**nd sent laurencius der
woessch den armen yr voesse. in gaf
yn allen almiffen. **H**ynnē der seluē
nacht. soe quam he in eyns kersten
mans huys. ynde he vant daer eyn
blynden. ynde he macht ym vp syn
oughen eyn cruyts. ynd hey waert
siende. **I**nd als **Sixtus** decius
wilken nyet doen enwolde. noch dē
affgoden offerē. soe geboet he dat mē
yn solde leyden zo onthoesse. in
als men yn vis voijrde. soe leiff sen-
te laurencius nae yem ynde sprach.

Hyllige vader verlais mich nyet.
Want dye schetz dye du myr hays
gegeuen. dye hain ich nu all viss ge-
geuen. **D**ae dye ritter herde van dē
schetzen. soe hielden sy laurencius.
ynd leuerdē yn parthemius dē rich-
ter. **I**nd dese man der leyde vur de-
cius. ynd decius sprach zo ym. **W**a-
er syn dye schetze der kyrchen die du
verborghen hais. **I**nd als ym sent
laurencius nyet antworde. so leuer-
de he yn **Valerianus** dē vaigt yñ
dat he yn dede dye schetz offenbare
ynd dye goden aenbedē. off dat hey
yn dede doden mit menicherley py-
nen. **I**nd **valerianus** leuerde yn ey-
nen anderen ryster der genoempe
was **ypolitus** dat he yn verwaren
solde. **I**nd dese ypolitus sloeff lau-
rencius mit veel anderē in eyn ker-
ker. **I**nd in dem kerker lach eyn hey-
de der genoempe was lucillus. der
syn oughē verlore hadde mit schrey-
en. **I**nd dae ym sent laurencius dat
gelouede dat hey gesien solde wer-
den weer yt dat he in xpūs gheloue-
de ynd gedoeft worde. **I**nd dat bat
he seer dat mē yn doeffē solde. **D**ae
nam laurencius wasser ynde sprach
zo yem. **A**lle dinghe werden in der
biecht gewesschen. **I**nde dae yn lau-
rencius vlijlich ghevraghet hadde
dye punten ynd articulen van dem
ghelouen. ynd he antworde dat he
yt gantz ghelouede. soe goeff he dat
wasser vp syn hoesse ynd doeffte yn
in xpūs naeme. ynd he wart zo hat-
siende. **V**m dese sache soe quaemē zo
ym veel blynden. ind sy worden vā
yem verluhte. **S**ae dat **ypolitus**
sach. so sprach he zo ym. **W**ijse mich
die schetz. **L**aurencius antworde.
D ypolite. **W**olt du ghelouē in dē

Heren ihesum christu. soe wil ich dyr
 dye schertz wijzen. ynde ich gelouen
 dyr dat ewighe leuen. ypolitus spr
 ach. Does du mit d' dait dat du myt
 den woirdē sprichs. soe sal ich doen
 dat du myt raides. So der derde vie
 gheleude ypolitus yn wart gedo
 efft mit synē gesinne. Sae he gedo
 efft was soe sprach he. Ich sie d' mer
 reter siele sich seer veruouwen. Da
 er nae ontboet valerianus zo ypo
litus dat he laurencius brengē sol
 de. Inde laurencius sprach zo ypoli
tus. Laes vns zosamen gaen. wāt
 men bereyt myr ynd dyr dye glorie
 ind alsus quaemē sy beyde zo dem
 rijchstoik. ind men vraget yn euer
 van dem schatz. Laurencius bege
 erde drije daghe verste. ind valeria
nus gaffs yem vñ ypolitus wilke.
 Bynnen desen dryen dagen verga
 derde sent laurencius armen. croke
 len ynd blynden. ynde bracht sy in
 den pallays vur Decius. yñ sprach
Such. Sit syn dye ewighe schertz.
 dye nimmermeer sullen vermyn/
 dert werden. mer sy wassen in eynē
 yghelichen dem sy gegenen werden
 ynde men vint sy in yn alken. Sie
 hende deser mynschen dye hain dye
 schertz in den hemel gedraghen. Va
lerianus sprach in teghen wordich/
 eyt des keijers Decius. Wat behoe
 ues du all deser woirt. Offer nu yn
 lais staen dyn godelie yn dyn swar
 te kunst. Laurencius vragede. wen
 sal men aenbeden. Der gemachte is
 off den ghenen der dae machet. Dae
 waert Decius der keijser zornich.
 yn dede yn slaen mit scordioen dat
 syn gheisselen myt blyen knoeffen.
 ynd lies vur sich brengghen alle ma
 nier van quellingshe. Ind dae hies

he yn offeren vy dat he der tommen
 ten ontgaen moechte. Inde laurencius
 antworde ym Decius spijsse hain
 ich alzyt begheert. Decius sprach
 zo ym. Dūcēt dich dat yt spijsse sy so
 offensbair dit dinē anderē vervloech
 ten. gesellen die dyr gelijch syn dat
 sy mit dyr essen moegghen. Lauren
cius sprach. Yr naemen syn nu ge/
 schreuen in den hemel. ynde du bist
 nyet weerdich dat du sie aen sien sa
 ls. Sae geboet Decius dat men
 yn naect slagghen solde mit klippe
 len. ynde men leyde yem gloeyende
 platen an syn sijde. Sent laurenci
us sprach. Here god ihesu christe
 erbarme dich mynre dyns knechtes
 Want als ich beclaghet waert. soe
 hain ich dynen byllighen naemen
 nyet verlenet. ynd als ich geuia/
 ghert waert van dyr. so hain ich dich
 bekennet. Sae sprach Decius der
 keijser. Ich weis wael dat du durch
 dye swartze kunst dye pijnē vur ni
 et achtē. mer noch nā esalt du mych
 nyet moegghen bespotten. Ich swere
 dyr by den goden ynde by den go/
 dynen. yt en sy dan dat du offers.
 ich sal dych doen pijnighen mit me
 nicherley pijnē. Sae dede he yñ
 slagghen myt blyen kluppelen. Mer
 sent laurencius bedede ynd sprach.
 Here Ihesus ontfanghe myner
 gheyst. Sae sprach eyn stymme vā
 dem hymmel. dat Decius herde.
 Du moes noch veel meer pynen lij
 den. Sae waert Decius all ver/
 woet ynde sprach. Dyr mannē van
 romē. enbedt yr niet gehoert wie die
 duuelen desen hoenspreker vertrooi
 ste. der noch die gode aenbedet. noch
 dye pijnē ontvuchtet. noch verue
 ert is vur den zornigen heren ynde

fursten. ind he dede yn euer mit scoz
proenē slaghe. ind laurēcius spotte
daer mede. ind danckte god. in bad
vur dye ghene dye daer by stonden.
Op dye selue vre soe waert eyn rit/
ter der romanus hies ghelouich. in
he sprach zo sent laurencius. Ich sie
vur dyr staen eyn schoenē junghe/
linck der dyn leden droeghet mit ey
nem lijnen cleyde. Daerom soe be
sweer ich dich by god dat du mych
niet verlais. mer zouwe dych ynde
doeff mich. Sae sprach Decius zo
valerianus. Ich meyn dat wyr ver
wonnē syn durch syn swarze kunst.
Sae gebot he yn zo ontbynden.
ynd dede yn senden in ypolitus ge
venckemisse. ynde Romanus bracht
daer eyn eymer myt wasser. yn viel
sent laurēcius zo voesse. yn he wart
van ym gedouft. Sae dat Decius
vernam. so dede he Romanus mit
cluppelen slaen. Ynde als he noch
vrijlych bekennede dat he eyn kerstē
man were. soe dede yn Secius ont
heffden. Op dye selue nacht. soe li
es Decius sent Laurēcius vur sich
brenghen. ind dae ypolitus schreye
de. ynd roeffen wolde mit luder stē
me dat he kersten were. Soe sprach
Laurēcius zo ym. Verberge xpus
in dyn hertze. ynd als ich dyr roeffē
sal. soe hoer ynd come dan. Dae lies
Decius vur sich brenghen alle ma
nieren van pijnighe. ynde sprach
zo laurēcius. Du sals den gode of
feren. off men sal dye ganze nacht
myt dyr zo brenge mit pijnē. Lau
rencius sprach. A yn nacht enhayt
gheyn donckerheit. mer alle dinghe
werden clair in dem licht. Secius
sprach. Men brenghē hier eyn yserē
bedde. vp dat der kuerdige lauren

cius resten moge. Dae dede ym dye
dyenre syn cleyder vyl. ynd leyden
yn op eynē yserē roester. ynde sy ley
den daer vnder bernēde koelen. ynd
sy stoctē yn keerde sy vm mit yserē
creuwelen. Laurēcius sprach zo va
lerianus. merck du ongeuellicher dat
dye koelen syn myr eyn genoichte in
eyn verlustynghe. mer sy gheue dye
dye ewige pijnē. want der here weis
dat ich yn nyet verleuner hain. als
ich beclaget wart. ind als men mich
vm xpus vraghede. soe bekennede
ich yn. in dat me mich breec. des dāck
ich ym. ind mit vroeliche aengesich
te soe sprach he zo Secius. Such
du ongeuellicher ynde onseligher.
Du hais dye eyn sijde gebrade. ke
re mich vm vp dye ander syde ynde
ess daer aff. Ind he danckte god yn
sprach. Here ich dancke dyr dat ich
verdient hain alsus zo gaen durch
dye doeren in dyn rijk. Ynde alsus
gaff he vp synē gheyst. Sae waert
Secius bescheempt. ynd ginc myt
Valerianus in den palais dat ty
berius was. ind lies dat licham op
dem vuur ligghe. Ynde ypolitus
nam dat licham des morghe. ynd
he ynd justinus der priester groenē
gebalsent in dē acker van verano.
Ind vm laurencius doit soe vasse
den dye kersten. ynde wachten. ynde
schreyeden drije daghe. Off lau
rencius haff geleece vnder desem de
cius der eyn keyser was. daer is gro
ys zwijuel aen. vm dat men in den
chronicken vint. dat Sixus ein lā
ge tzyt nae decius geweest is. Mer
Eutropius spricht alsus. Decius d
die kerstē vervolghede. ynd den an
deren kerstē. soe doede he laurēci
us den diacken. Mer me vint ouch

in eyne anderē chronickē dye onch
 ghenoch van werden is dat laure
 cius onder desē decius der eyn kei
 ser was ynd nae philippus quaem
 nyet ghedoit was. mer onder eyne
 anderen der genoempt was decius
 der mynre. der eyn furst was ynde
 gheyn keiser. Want tusschen dem
 decius der eyn keiser was ynd desē
 decius dem mynren onder wylchē
 laurencius ghedoit waert. soe warē
 veel keiser ynd payse tusschen. Wā
 als daer gheschreuen is. soe volghē
 den in dem keiserrych nae decius dē
 keiser Gallus ynd volusianus syn
 soen. ynd nae den soevolghedē vale
 rianus yñ galienus. yñ dese twee
 machten den mynre decius eyn fur
 stē des rychs mer nyet keiser. want
 in vurleden tydē soe plagē dye kei
 ser van romē zo machē eyn furstē.
 mer nochtāt hies men sy nyet keiser.
 Ind alsus leestmē in den chronickē
 dat dyoclecianus machē maximia
 nus eyn fursten. ynd vyf dē fursten
 dom soe nam he yn ynde macht yn
 keiser. Zo der tyt der zweier kei
 ser valerianus ynde galienus. soe
 was sent syxtus pays zo romē. De
 se decius der mynre eyn furst van
 romen ynde nyet keiser lief doeden
 sent laurēcius. Ind dairvō is dese
 decius nergens in sent laurēcius
 legend gheischē keiser. Mer alleit
 decius der furst. Wā decius der kei
 ser enregnierde nyet dan twee iair
 ynd he martilide sent fabiaem den
 pays. Na fabianus quā Cornelius
 der gemartiliet waert vnd volusia
 nus in gallus. Na cornelius. quā lu
 cius in nae lucius quā stephanus
 der ghemartiliet waert onder vale
 rianus ynde galienus dye. xv. iair

regnierden. Mac stephanus quam
sixtus. Dyt leestmē in dē chronickē
Eusebius Beda ynd ysidorus die
 ouercomē daer in. in eyre cronickē
 dat syxtus der pays nyet heedt ghe
 weest zo den tyden. Decius des
 keisers. mer zo Gallienus tyden
 ydoch soe leestmen in eyne andere
 chronicken dat dese galienus heuet
 ghehadt twee namen. Want he
 hies Galienus ynd ouch decius. yn
 de onder dem syn ghedoit Syxtus
 der hyllyge pays ynd sent lauren
 cius der hyllyghe merteler. Godo
fridus spricht ouch in synem boich
 dat ghenoept is pantheon dat ga
 lienus myt synen anderen namen
 ghenoept was decius. ind dat on
 der ym syn ghedoit laurencius yn
 de syxtus. Ind weer dyt wair. soe
 moecht ouch wail wair syn dye mei
 ninghe dess meysters johēs beletē.

Eyn exempel.

Gregorius schrijft in dialo
 go dat eyn nōne was in sa
 bina dye reyne ynde kyrck
 was vā leuē. mer dye vermesselheit
 der zongē myt veel klappē stakt sy
 nyet af. Doe dese begrauē was in sēt
 laurencius kyrck. soe waert dat ein
 deil van dē graff vur dē altair des
 mertelers verbernt vā dē duuelen.
 yñ dat ander deil bleiff onuerbernt
 als men dess morgghens wail sach.

Eyn exempel. . .

Gregorius vā tyronē schrijft
 dat eyn priester was dē sēte
 laurēcius kyrck we d machē
 wold yñ als yn eē balck vur quā d
 veel zo kort was ynde he nyet gelt
 enhadde eyn anderen zo koeffen.
 soe badē he sēte laurencius dat he
 der dye armen ghevoidet hadde.

ym ouch wolde tzo troist ynde tzo hulpe komen. Ind onuersyens soe waert der bakck lengher. soe veel dat he eyn grois deil tzo lanc was. Ind dat setue deil dat oeuver leif dat sneede der priester in cleyne stucke ynd verdreeff daer mede veel krack heyden.

Eyn Exempel.

Oregorius schrijft in dyalo. go dat eyn priester was ghe noept sanctulus der wolde sent laurencius kyrchen dye dye lo barden verbernt haddē weder lais sen op tzymerē. yū he huerde daer tzo veel wercklude. Op eyn tzyt do he nyet en hadde dat he yn tzo essen gheue. soe dede he syn ghebet. Inde vā wanschicht sach he in eyn oeuven ynd sach daer seer schoenbroet. Ind doe it schijnde dat it nauw genoech was dryen personē op eyn mailtzyt. Vm dat sent laurēcius nyet en wolde dat syn wercklude ghebrech haue solden. soe vermennichfeldichde he dat vurgenoep broit. dat al wercklude. v. daghe ghenoech daer aen hadden.

Eyn Exempel.:

His Vincentius schrijft in synre chronicken. Tzo me lanē in sent laurēcius kirch soe was eyn altzo schoen kelch van crist allen. Ind doe yn der dyacken op eynen groissen hoechtylichen dach draghen solde tzo dem altair. soe viel he ym vyl der hant op dye eerde ynd brach ontzwei. Ind d dia ken schreiede ind was droenich ynd lais dye stuc op ynd leecht sy op dē altair. ynd badt sent laurēcius dat

he den kelch weder maken wolde der ghebrachen was. Ind der kelch waert weder gantz.

Eyn exempel.:

Men leest ouch in dē boich van onser vrouwen miraculen dat tzo romē was ein richter der stephanus genoep was yū der ontfinc gheern gyste. ynde dairvmb soe verkeerde he veel recht tzo onrecht ynde onrecht tzo recht. Dese man nam myt ghewalt drie huser dye sent laurencius waren. in eyn boemgarden der sente agneten was. yū he besaf ouch dat orecht ge wonnen guet. It gheschiede dat dese man haestlich starf. ynd he waert gheleit vur gotz ordel. Ind doe yn sent laurēcius sach. soe ginck he tzo ym myt groisser onweerdicheyt. yū he duwede dryewerf altzo hart syn arme. ynd quertzen altzo seer myt groissen smertzen. ind sent agnet myt den anderen enwolde yn nyet ansyen. mer sy keerde yr aengesicht van ym. Soe gaff der rychter dat ordel op yn ynd sprach. Vm dat he ongerechtich guet ghenamen haie ynd dye wairheyte verkoest. vm giff ten dye he nam. soe sal men yn leue rē an judas stat der god verkoestte. Mer sent Proiectus den desen stephanus in synen leuen seer lief hadde ghehad. der viel vur sent laurēcius ynd vur sent agnet ynd bade vm vergiffeniss vā stephens wegē ind doe dese ynd ouch onse vrouwe vur yn badē. soe waert ym geolost dat he weder tzo synen licham keeren soldē ynd daer xxx. daghe penitencien doē. ind onse vrouwe beuall ym dat he alle daghe soe lang als

he leuede. lesen solde den psalmen .
 Beati immaculati. Ind doe he we
 der 30 dem licham gekomen was
 soe was syn arm soe swartzrechtich
 ynd verbrant als of he dat in dem
 licham leuendich gheleeden. hadde
 ynd dyt zeichen hadde he alsoe lan
 ghe als he leuede . Inde doe keerde
 he syn onrecht guet weder ynd dede
 xxx. daghe penitencien . ynde daer
 nae starff he ynd voijt 30 god

Eyn Exempel.

MEn leest in keyser henrichs
 leuen dat doe he in kunegū
 dis syn huifrouwe by eyn
 bleuen in ionfferschaft dat der du/
 uel gaff in dem keyser. ind macht 30
 dat he eyn quaet vermoeden hadd
 op syn huifrouwe yntgege eyn rit/
 ter . Inde vm 30 ondersuechen dye
 waerheyt daer af. soe dede he sy bar/
 voess op gloeyende yseren gaen. xv
 voess verre Ind doe sy daer op gaē
 sold. so sprach sy here ihesu criste so
 waerachtich als du weist dat ych
 van henricus ynd van allen man
 nen onberoert ben. alsoe sycher help
 myr hude. Doe scheemde sych keyser
 henrich ynd sloech sy an eyn backen
 Doe sprach eyn steme. Dye ionf/
 fer maria hait dych ionckfrouwe
 verloest Ind sy ginck oener al dye
 yseren ongequetst In doe keyser hen
 rich doit was. so ginck ec groisse mē
 niche vā diuelē vur eēs heremyts
 huys ynde he dede syn vester op yñ
 vragede dē leste weer sy werē . Doe
 antworde he dyt is eyn schaer d du/
 uelen ynd wy 30 uwe ons 30 des
 keyfers doit. of wy yet mochten in
 ym vinden dat onser were . In der
 beremijt beswoer yñ dat he wed kee,

ren solde. Ind doe he wed quam so
 sprach he. Wy en haen gheene oer/
 bar ghedaen. Want doemē dye qua
 de vermoedinge dye he op syn vrou
 we hadd yñ veel ander misdait. in
 ouch dat guet dat he ghedaen hadd
 in dye waghē ghelecht hadde. Soz
 bracht noch der verbrant ynd ver/
 braden laurencius eyn gulde dup/
 pen dat alzo swaer was ynd waip
 it 30 synen doechden . inde doe wy
 meynden dat wy solden bouen ge
 bleuen syn. doe he den daer gheuo
 pen hadde. soe woegē dat ander del
 van der waghē veel meer . ind doe
 waert ych 30 nich yñ brach dat eyn
 oir vā dē duppen. He hies den kelch
 eyn duppē . ind den kelch hadde der
 vurgenoempt keyser laissen machē
 in sent laurencius eer der kyrche vā
 meersborch 30 dē he sunder r' ych yn/
 nicheyt hadde. Ind dese kelch hadde
 30 twee oren. vm dat he soe grois was
 ind men vant dat der keyser dae ge
 stouen was. ynde dat eyn oir daer
 aff ghebraecken was.

Eyn exempel. . .

Gregorius schrijft in dem re
 gister dat doe der pays der
 vur ym was begheerde etz/
 liche dinge 30 verbeteren aen sent
 laurencius licham. ynd he nyet en
 wyft waer dat licha was. so waert
 syn licha onuersydelich op ghedaē.
 ynd all dye daer waren beyde mo/
 niche ynd ander lude stouen byn/
 nen xv. daghen.

It is 30 mercken dat it
 schijnt dat sent laurencius lyden bo
 us al der andere merckelen lidē gae

in vier dingen als maximus ynde
augustinus saghen **T**zo de eyrsten
vm dye bytterheyt synre martilien
Tzo dem anderen vmb dye werck-
licheyt ynd nutzlicheyt. **T**zo dem
derden vmb syn volstendicheyt ind
starckheyt. **T**zo dem vierden vmb
syn wonderlichen strijt ynde vmb
dye manier synre verwinninge.
Tzo dem eyrsten soe was syn lyde
bouen all ander merteler martilie
in bytterheyt der pynen. **I**nd van
deser bytterheyt spricht Maximus
der bysscof alsus **B**roeder sent lau-
rencius enwaert nyet ghepynicht
myt kortzer of sympeler pyne. wāt
den men myt dem sweerd sleet d ster-
uet eyn mail. ynd den mē woerpt in
eyn oeuē vol vlammen der wyrt
verloest myt eynre haesticheyt. ynd
myt eimen aenloeff **M**er dese weirt
ghepynicht myt langher ynd myt
menniger pyne. ynd he hadde gegē
wordich den doit in allen synen py-
nen. ynd der doit kortzet ym dye py-
ne. **W**yr lesen dat dye kyndere wā-
delden in den vlammen des vuurs
daer sy in gheworpen waren. ynde
dat sy dye vuyrighen vlamme myt
voessen traiden **M**er dair in is sent
laurencius nyet myt mynre glouē
ynd eerweerdicheyt voort zo setzen.
want dese wandelden in den vlam-
men eyre pynen. mer dese lach in sy-
nen pynen **S**ese traiden dye vlam-
men des vuurs myt de voessen. mer
der betzwang dye vlammen myt sy-
nen syden **S**ese kynder stonden in
eyren pynen ynd houuen yr hende
op ynd loufden god. **M**er dese lach
gbestreckt myt al synen licham in
bat onsen heren. **I**t is ouch tzo
mercken dat sent laurencius onder

den anderen mertelern nae sent ste-
phen is der ouerste yn der vernoep-
ste **N**yet dair vm dat he groisser py-
ne gheleede haue dan dye anderen.
want men leest van veel anderē dye
so groisse pyne off meerer gheleede
hauen **M**er dyt is vm sesh dinghen
dye zo samē in sent laurencius mar-
tilie waren. **T**zo dem eyrsten vmb
dye stat daer be gheleeden hait. want
tzo rome dye eyn hoest is der werld
daer hait he gheleeden **T**zo dem an-
deren vm des ampts willen tzo pre-
dichen. want dyt ampt volbracht he
vlissich **T**zo dem derden vm die lo-
ueliche vmb deiling der schetz die he
alzo mail den armen wijslich ynde
mildlich gaf **D**ese drie redē schrijft
meyster gwilhelmus van antiodo-
ren **T**zo dem vierden vm dat syn
martilij secherer ynd meer van wer-
den is **W**ant al leest men van egli-
chen mertelern groisser martilij.
nochtant en is nyet soe sycher. mer
men tzuuelct daer an **M**er lauren-
cius martilie dye is in der kyrcken
seer festlich ynd offenbair. wāt veel
hytlyghen bestedighen ynd vestigē
syn martilie in eyren sermonen.
Tzo dem vyften vm dye weerd-
icheyt syns staidis. want he was des
pays archidiacken. **I**nde nae ym
alsmen spricht. soe enbaet gheyn
pays eyn archidiacke ghehad **T**zo
dem sesten vm dye wreetheyt synre
pyninghe **W**ant he leede also seer
swaerre pyn als he gebraden waert
op eynen yseren roester. **I**nde dair-
vmb spricht **A**ugustinus van ym.
Der keyser gheboit datmen syn ge-
schoerten leden ynde dye ym myt
veel slegghen ontzwei geslagen wa-
ren. datmen dye op de vuyr brade

solde. vp dat durch den yseren roist
 der nu van steedigher heytsde craft
 hadde zo bernē. als men dye eyn su
 de nae der anderen vm keerde dye
 pyne deste wreedelicher weere ynde
 lengher. **T**zo dem anderen. soe
 was syn liiden bouen al ander mer
 teler martilie vm dye nutzlicheyt
 ynde vm dye wercklynghe. **W**ant
 als Augustinus ynde **M**aximus
 saghen. soe macht dye bytterheyt der
 pynen sente laurencius hoch in der
 eerwerdicheyt wijtruchtich vā mey
 nunghe ynde gerucht. feestlich ynde
 loemelich van ynnicheyt. glorioes
 ynde vertziert in naevolgynghe.
Tzo dem eijsten was hey hoch in
 eerwerdicheyt. ynde daer aff spricht
Augustinus. **D**u vervolgher du
 hais ghewoidet in den merteler. du
 hais gewoidet ynde hais yem ver/
 meert die eer der verwoynninghe als
 du vermeert hais dye pyne. **I**tem
Maximus spricht. **W**ye wail dye
 leden zo poluer ynde gemul wor/
 den. noch tās. blijft dye starcket des
 gheloenes. hey leede vermynringhe
 des lijchams. mer hey vercreege dat
 gewinne der selicheyt. **E**uer
 spricht Augustinus. **D**at was vur/
 wair eyn selich lijcham. dat dye pij/
 ninghe nyet verwandele mocht vā
 dem kersten gheloenen. mer dye hyl/
 lige gheystlicheyt croenet yt zo der
 ewigher raste. **T**zo dem anderen
 mail. soe macht dye bytterheyt der
 pyne sente laurencius wijtruchtich
 ynde feestlich. **W**ant als **M**axi/
 mus spricht. **W**yr moeghen desen se
 lighen merteler sente laurencius re
 chen yntgegghen dat mostart koern.
Want vm dat hey mit menicher /

hande pijnen ghequillet waert. soe
 vercreeghe hey. dat he durch syn ver
 dienst verheuen waert durch alle
 dye werlt. der zo vorrens als hey in
 synem lijcham was. soe was he oit/
 moedich. onbekant ynde wenich ge
 acht. nae dem als he gemoeyet was
 zo rissen ynde gebraeden. soe stor/
 zede hey in alle kyrchen durch dye
 werelt den roech synre edelheyt. **E**
 uer spricht **M**aximus der hyllyge
 leerer. off **A**mbrosius der hyllyghe
 leerer. **I**t is eyn hyllich dinc ynde
 god behegelich. dat wyr eeren myt
 groisser weerdicheyt sent **L**auren/
 cius geboerte. **W**ant hey beedt bys
 vp desen dach mit synen bernenden
 vlammen durch alle dye werlt ver/
 lichtet dye verwoynliche kyrche.
Tzo dem derden mail. soe macht
 dye bitterheyt der pijnen sent **L**au/
 rencius loemelich van ynnicheyt.
Inde wair vm dat hey zo louert
 sy. ynde mit ynnicheyt zo ontfan/
 ghen. **D**aer vp schrijft der hyllyge
 leerer sent Augustinus dye redens
 ynde spricht alsus. **W**yr sulken mit
 alre ynnicheyt ontsaen sent **L**aurēci
 us. **T**zo dem eyersten dair vm. want
 hey syn loestelich bloet hait gestor/
 zet vm **C**hristus wille. **D**aer nae
Want hey ym eyn grois vordel ha
 it vercreegghen by **C**hristus. **W**ant
 hey zoende wye gedain eyns kerste
 gheloene is schuldich zo sijn. van
 wes gheselschafft dye merteler ghe/
 weest heendt. **T**zo dem derden mail
 daer vm. **W**ant hey soe hyllich was
 van wandelinghe dat hey in dē tij
 den van vreden merteler waert.
Tzo dem vierden soe macht die bit
 terheit der pyne **L**aurēcius glorioes

ynde vertiert in nae volgynghe.
Augustinus spricht. Dit is die sache
der gantzen martelie. waerom dese
hyllige man zo de doit geschickt is
vp dat he dye anderen vermaenen
wolde. dat sy yem ghelijch worden.
Ind he hait sich vns gegeue zo ey
nem exempel yem nae zo volghen
in drien dinghen. Zo dem eyrsten
in dem dat he starcklich geleede hait
dat yntgegen yn was. Ind dair af
spricht **Augustinus**. Gods volck zo
leeren en is gheynre mynschen wijs
besser dan der merteler. ynd cyn wa
il sprechende rede. dat volck zo ver
maenen. ynde eyn creftich sache zo
raiden. Mer die exempel syn starcker
ynd mechtiger dan dye worde. ind
it is nutzlicher dat leren myt den
wercken dan myt dem monde. Ind
in deser alre hoechsten manier zo le
ren wie dat sent **Laurencius** vudel
dede. ynd boue traed. dat beuonder
ouch syn vervolger dae die wonder
liche starckheyt des ghemoids nyet
alleyn nyet wychede. mer ouch dye
anderen durch dat exempel synre
gheduldicheyt sterckte. Zo dem an
deren soe hait he sich ons ghegeue
zo cynen exempel ym nae zo vol
ghe in der groissheyt ind heytzicheit
des gheloues. daer af spricht **maxi
mus**. Soe he myt synen ghelouen
des tyrans vlame verwan. soe zoed
de he ons wie myt mit de vuyr des
gheloues solden verwinnen dat
ewighe vuyr. ynde durch dye liefde
cristi nyet solden vruchten de dach
des ordels. Zo dem derden soe hait
he sich ons ghegeuen zo cynē exē
pel in der vuyrighen innicheyt. In
daer af spricht ouer **maximus Lau
rencius** hait verlycht claerlich alle

dye werld myt de licht daer he me
de onstehen was. ynd myt den vla
men dye he gheleden hait. soe hait
he verwermd dye herten alre kerste.
Van desen drien spricht **maximus**
Durch sent **laurencius** exempel.
soe werde wy verweckt zo der mar
tilien. ontfenckt zo dem ghelouen
ynd verwermt zo der ynnicheyt.
Zo de derde. soe was syn lyde bo
uen al ander merteler martilievom
syn volstendicheyt ynd starckheyt.
Inde daer aff spricht **Augustinus**
Sent **laurencius** bleef in christus
durch dye beoringe bys zo de vra
ghen des tyrans. bis zo der dreigin
ge. ynd bys zo dem doit. In welcke
langen doit. want he wail gegessen
hadde ynde wail ghedroncken. soe
engheuoelde he dye pynen nyet. in
weech ouch nyet als eynre der vet
worden is van der spys. ynd dronc
ken van dem kelche. Mer he ghinc
vort in dat ryck. He was soe stat/
aftich ynd so styff dat he nyet alle
nyet nederlach in den pynen. Mer
als **Maximus** spricht. soe waert he
volkomener in d vrucht gods. vuy
riger in der liefden ynd vroelicher in
dem brant. Van dem eyrsten spruche
he alsus. He weirt vyl gestrect op
dye vuyrighen vlamme. ynd weirt
dyckwyl om ghekeert. Mer wie he
meer pynen lydet. soe he veel meer
vruchte onsen heren **ihesus xpūs**.
Op dat ander sprucht **Maximus**
Als men eyn mostert korn zo wy
uet. soe wyrt ic ontfenckt. Ind doe
Laurencius leede. soe waert he ber
nende. Euer spricht he. Ser eyn vi
siert eyn nuwewonderlike manier
yn zo pynighen. ynd der and vol
brenge dye pyninge. Mer wye dye

pynen wieder waren. soe laurencius synē verlocser begehlicher waert. **Vp** dat derde spricht heyl alsus. Syn hert was verwermd mit soe groissmoidicheit in dem ghelouen christi. dat he veronweerde ynd veromadede dye weedaghe syns lichās ynde all verwynede soe bespottede he dat vuyr des verwoeten tyrannen. **Tzo** dem vierden soe was syn lyden bouen alre andere merteler marcelij vm synē wonderlichent strijt. ynd vm die manier syntre verwynninghe. **Wāt** als men vis maximus ynd sent **Augustinus** worten trecken mach. Soe hadde laurencius vijff vuyre van bussen. dye he also starcklich verwan ynde leschede. **Sat** eyrste was dat vuyr d' hel-len. **Dat** ander dat lichamliche vuyr. **Sat** derde was dat vuyr der vleyschlycher begheerten. **Sat** vierde was dat vuyr der bernender ghyrichheit. **Sat** vijffte dat vuyr der verwoeten raserie **Van** der vysselynghe des eyrsten vuyrs. dat is dat ewighe vuyr. daer aff spricht **Maximus**. Enmochte he niet eyn oughē blicklichen brant lyden an dē lichā welches gheloue lesschede den brant der ewighen pynē. **Item** he ghinck durch dat oughenblicklich ynd certsche vuyr. mer daer mede ontghinche dye vlāme van dē ewighen vuyr. **Wie** he dat ander vuyr leschede. dat is dat eersche vuyr. **Daer** aff spricht **Maximus** alsus. He hadde pynē in dem verbernen des lichams. mer der gotliche brant lesschede vyss dat lichamliche vuyr. **Item** all leyde der quade koeninc Holz vnder ynd ynde onsteckte groisser vuyr. noch tant soe engevoelde dit sent lauren-

cus niet der ontfenck was mit der heyl den des ghelouē. **Augustinus** spricht. **Sye** vlamme enmochte cristus lieffde nyet verwinnen. **Inde** dat vuyr dat bussen bernende was dat was mynre dan dat bynnen bernde. **Wye** he dat derde vuyr leschede. dat was dye vleyschliche begheerten. **Daer** aff spricht sent **Maximus** alsus. **Siet**. **Sēt Laurencius** ghinck durch dat vuyr. ynd heyl wart daer aff niet erschricket dat y yn brant. mer heyl waert verlichtet dat he blenckede. heyl bernde vp dat he niet bernde. ynde heyl wart ontfenck vp dat heyl nyet solde ontfengt werdē. **Wie** he dat vierde vuyr lesschede. dat was dye ghyrichheit. ynd wye y ghyrichheit zo niet ginck dye dye schetz begheerden. **Daer** vp spricht sēt **Augustinus** alsus. **Dese** mynsch is gewapēt mit twee vacelen. begheerych dat ghelt zo kringhen. ynde eyn vyant der waarheit. **He** is gewapēt mit der ghyrichheit dat heyl roue. ynd is gewapent mit der boesheit. dat he yn doe xpūs leuten. **Su** mynschliche wreetheit ervindes nyet. ynd does gheyn profijt. **Synre** pynninghe weert aff genamen dat licham. ynde als laurencius in dē hemel veert. soe blijst du niet mit dynē vlammen. **Wye** heyl dat vijffte vuyr leschede. dat was die rasende verwoetheit. ynde wye dye vergheues geschiede spricht **Maximus**. **Als** heyl verwonnē hadde dye dienre der vlamme dye yn brieden. **Daer** mede soe leschede heyl onch alle heyl den van der mynschen verwoetheit. **Daer** zo braecht y dye duuelse meyninghe dat dese getronwe man vp stieghe zo dem herē seer

eerwerdichlich. ynde dat dye wreet/
heyt der veruolger ouerstorzet mit
eyren vuyre vergae. **I**nd dat die ra
serye der veruolgher cyn vuyr is.
dat bewijst he als he spricht. **D**er
heyden grymmicheyt waert verwe
ket. ynde dede bereyden cyn gloeyen
den roister vp dat sy myt dem vuir
wrechen solde dye vlamme eyre zor
nicheyt. **I**t en is gheyn wonder
dat he verwan dese vijff vuyr van
bussen. **W**ant als sent Maximus
der hyllyghe leerer spricht. soe had
de he bynnen dye genoichte ynde
vertroistinghe. ynde he droech dye
vuyre in synem hertzen. ynde dair
mede verlichtede ynde versanste he
alle dye vuyre van buyssen. ynde
verwan sy mit der heytde van byn
nen. **D**ye eyrste vertroistinge was
dye begheerte des ewighen leuens.
Dye ander dye gedechnisse des got
lichen geset. Dye derde was dye rey
nicheyt der consciencien. **D**urch de
se dye vertroistinghe. soe leschede
he alle vuyre van buyssen. ynde
macht sy kalt. **V**a d eyrste vertroy
stinghe ynde verlustinghe. dat is die
begheerte van der hemelscher glorie
spricht sent Maximus. **S**ent lau
rencius enmocht niet voelen die py
ne des vuyrs. der in synem hertzen
hadde dye verquichinghe des para
dises. **E**uer spricht sent Maximus
Vur den voessen des tyrannen leit
dat verbeint vleysch. **M**er dat dode
lychaem enhayt gheyn bynder off
vermyninghe vp der eerden. wel
ches gemoit woent in de hemel. **V**a
der and vertroistinghe dat is die ge
dechnisse des gotliche geset spricht
maximus. **D**ae he gedachte gods
gebot. soe wart in ym kalt wat he

leede. **V**an der derde vertroistinghe
dat is dye suuerheyt der consciencie
spricht he alsus. **D**ese starcke mer
tel sent laurencius bernde in alt sy
nen leeden. mer dae he gedachte dat
ryche gods. durch dye vertroistyn
ghe der consciencien. soe verzoude
he sich als cyn verwynre. **H**ey
hadde ouch als Maximus spricht.
dye vuyre van bynne. daer mede he
verwan mit cyn groisseren brand
alle vuyre van buyssen. **D**at eij
ste was dye groisseyt des gheloues
Sat ander was dye bernide lieffde
Inde dat derde was dye waire be
kenenisse van gode. dye in ym strai
len gaff als vuyr. **V**an dem eyrste
spricht he. **S**o seer als in ym xp bul
lede der brant des gheloues. also ve
el wart dese kalder d vlamme der
pyninghe. **E**uer spricht he. **W**yr le
sen in de euangelio. dat vns herc vuy
r is dye heytde des gheloues. dae
he spricht. **I**ch bin getome ein vuyr
zo sende in dye eerde. **I**n laurencius
was mit dessem vuyr onstede. ynd
darvm engevoelde he niet de brand
d vlamme. **V**an de ander vuyr spri
cht der selue maximus. **D**ese mer
tel sent laurencius bernde va buyse
mit des tyrans vuyr. mer ein grois
ser vlam va xpus lieffde bernde yn
van bynnen. **V**an dem derde vuyr
spricht sent Maximus alsus. **D**ie
wreede vlamme des veruolgers en
mochte desen starcken merteler sent
laurencium niet verwynne. want
syn hertz dat onsteden was. dat
was veel vuyrigher vp bukkende
van den strailen der waire heyt.
Item vm den haff der ongheloui
cheyt. ynde vmb dye lieffde der wa
ere heyt. soe engevoelde der merteler

laurencius niet dye keytse van der
vlammen off hey verwan sy.

Sent laurencius hat drie sond-
lynghe vordet off priuilegien bouē
dye ander merteler in den am-
pten der kyrchen. **D**at eyrste priu-
ilegiū is in der vigilien dat is
in der der wachinghe. **W**āt he
heedt alleyn vnder allen den
anderen mertelern vigilien.
Inde dye vigilien dat is dye
waching der hyligē syn hude
verwādelē in vastel dāge. vñ
veel boeuerye ynde tuischerie.
Want als johēs belet h sprucht.
so was voirmails eyn gewoent
te dat vp der hylighen auent
soe quacmen die man mit eyre
vrouwen ynde dochteren zo
der kyrchen. ynd daer plaghent
sy alle dye nacht mit kerze zo
wache. **M**er vñ dat in deser wach-
inghe veel eebrechtinghe geschieden.
soe wart geordiniert dat men dye
wachinghe solde verwandelen in
vasten. **M**er nochtan heedt man be-
halden den alden namē **W**āt men
noemts noch vigilien ynde nyet
vastel dāghe. **D**at ander priuile-
gium is in synre octauen **W**ant he
alleyn in sent stephen heend octauē
vnder den mertelern. **A**s **M**arti-
nus alleyn vnder den confessoern.
Dat derde priuilegiū is in der we-
derkyeringh der antiffenen. **W**ant
hey ynde sent **P**aulus hain dat al-
leyn. **I**nde sente **P**aulus heedt yt
vñ dye hoecheyt synre predicacien.
Inde sent **L**aurencius vñ die ho-
echeyt synre martilien.

Dye legend van sent
Clara der hyligher jonckfrouwen
van der mynre broeder oerden

Clara dye hili-
ghe ionffrouwe is geboe-
ren van edelem geslechte
van der stat **A**ssisū. yr
moeder was gheheysche **D**itulana
Welch dae sy dit kynt in eyre buich
droech ynd yr geket sprechende was
vur dem hylighen cruyts zo gode
dat hey sy genedichlichen verloesen
woulde van dem perickel der gebo-
ert. soe hoerde sy eyn stemme van dē
hemel ynd sprach zo yr. **D** wijsf ni-
et vrucht. wāt du sals gebeerē vroe-
lichen ynde sonder perickel ein licht
dat dye werlt claerlichen verlichter
sal. **I**nd dairvñ gaf sy der dochter
dae sy voortbracht was eynē namen
dat sy **C**lara heyschen solde. **I**nde
gelijcher wijsf als dat kynt vp woef-
se in alder. alsus woesse yt ouch in
doechdē. **I**nde sy was seer barmher.